

nr.: 2.066.163

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1987 - 1 oktober 1987

ALGEMENE EN KABINETSANGELEGENHEDEN

Parlementaire aangelegenheden

a. Wetsvoorstel inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat van de Eerste Kamer heeft haar eindverslag vastgesteld. De openbare behandeling van het wetsvoorstel staat voor de maand november op de agenda.

b. Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De Minister heeft twee maal met de vaste Commissie gesproken. Op 7 mei 1987 was het gespreksonderwerp een publikatie van een kwartaalbeeld van de dienst door het actieblad Bluf. Op 24 september 1987 werd gesproken over mogelijke Tsjechische spionage m.b.t. het ultra-centrifuge-project en meer in het algemeen over de beveiliging van researchprojecten hier te lande.

c. Interpellatie-debat

Op verzoek van het lid van de Tweede Kamer Van Es vond op 12 mei 1987 een interpellatiedebat plaats over de publicatie van een kwartaalbeeld van de dienst en daarmee verband houdend justitieel optreden.

d. Schriftelijke vragen

De leden van de Tweede Kamer Zijlstra en Van Iersel stelden schriftelijke vragen over de vermeende Tsjechische spionage rond het ultra-centrifuge-project.

Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft twee klachten in behandeling van burgers die zich in hun privacy aangetast voelen.

Overige klachten

Twee personen hebben zich tot de vaste Commissie gewend. Een klagster stelt dat zij door de dienst wordt lastig gevallen. Een medewerker van de dienst meent dat hij bij de behandeling van een beroepsprocedure bij de Ambtenarenrechter is geschaad door een onzorgvuldig gebruik van de mogelijkheid voor de dienst bepaalde stukken niet te overleggen. Bij de Minister zijn vijf klachten ingediend. Deze betreffen al dan niet vermeende inbreuken op de privacy van de klagers. In geen der gevallen is gebleken dat de dienst onzorgvuldig heeft gehandeld.

Wet openbaarheid van bestuur

Tegen een afwijzende beschikking van de Minister op een bezwaarschrift in de AMOK-zaak (15 verzoeken om informatie afkomstig van personen uit de sfeer van AMOK) is beroep ingesteld bij de afdeling Rechtspraak van de Raad van State. Inmiddels is in deze zaak een verweerschrift overgelegd.

Het aantal lopende WOB-verzoeken lijkt zich te stabiliseren. Mogelijk zullen twee weigeringen om informatie te verstrekken leiden tot een procedure bij de afdeling Rechtspraak.

De overdracht van het BNV-archief aan het Algemeen Rijksarchief zal dit jaar nog niet plaats kunnen vinden. De hieraan verbonden werkzaamheden blijken aanmerkelijk meer tijd in beslag te nemen dan was verwacht.

Algemene wetsaangelegenheden

Gemeentelijke basisadministratie

Ambtelijk overleg heeft ertoe geleid dat het voorontwerp van wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens is aangepast op enkele punten die van wezenlijk belang zijn voor het functioneren van de dienst. Wijziging van één belangrijk punt is evenwel onhaalbaar gebleken.

Klachtenregeling politiewet

Op verzoek van de dienst is het concept wetsvoorstel tot wijziging van de politiewet in verband met de behandeling van klachten over gedragingen van politie en Koninklijke Marechaussee gewijzigd. Door deze wijziging is de klachtenregeling niet van toepassing op gedragingen van ambtenaren die werkzaamheden verrichten ten behoeve van de BVD als bedoeld in het wetsvoorstel op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Beveiligingsvoorschrift rijksdienst

Het beveiligingsvoorschrift heeft de instemming van de commissies voor het georganiseerd overleg in burger en militaire ambtenarenzaken en is thans gereed voor behandeling in de Ministerraad.

Privatisering PTT

Personenverkeer

a. Het Akkoord van Schengen

In hoog tempo wordt thans gewerkt aan de uitwerking van dit akkoord (afschaffing controle aan de gemeenschappelijke grenzen van de Beneluxlanden, de Bondsrepubliek en Frankrijk; voor ons land betekent dit het wegvallen van de controle aan de Nederlands-Duitse grens). Met Italië zijn onderhandelingen geopend over toetreding. Verwacht mag worden dat andere landen zullen volgen.

b. Het Benelux-verdrag

De werkzaamheden worden beheerst door de implicaties van het Akkoord van Schengen.

Relatie met buitenlandse diensten

Het hoofd van de dienst woonde begin april de vergadering van Hoge Functionarissen TREVI bij en maakte aan het eind van die maand deel uit van de Nederlandse delegatie bij de TREVI Ministersconferentie (beide in Brussel). Ook in april vond de halfjaarlijkse bijeenkomst van hoofden van Westeuropese veiligheidsdiensten plaats (Frankrijk).

Begin augustus nam het hoofd van de dienst deel aan een in Noorwegen gehouden bijeenkomst van hoofden van de Skandinavische, Belgische en Nederlandse veiligheidsdiensten.

Het plaatsvervangend hoofd leidde in de eerste helft van april een dienstdelegatie naar Canada en de Verenigde Staten. Zijn ambtsopvolger deed dat eind september bij een bezoek aan Finland.

Het hoofd van het Kabinet bezocht begin april de Griekse veiligheidsdienst en woonde in augustus de bijeenkomst van TREVI Werkgroep I bij. De Directeur Contra-Terrorisme/Contra-Subversie nam namens de dienstleiding deel aan de voorjaarsvergadering van het Nato Special Committee (april, Brussel).

De dienst ontving voorts bezoek van de hoofden van de Spaanse en Turkse inlichtingendienst (beide in mei) en van het hoofd van de Britse veiligheidsdienst (september).

Contacten op werkniveau en het regelmatige post- en telexverkeer voldeden gedurende de verslagperiode geheel aan de verwachting.

Relaties met de politie, de binnenlandse zusterdiensten en andere (beleids) instanties.

a. Overlegstructuren

Tijdens de verslagperiode heeft het hoofd van de dienst of zijn plaatsvervanger deelgenomen aan zes CVIN-bijeenkomsten, zes vergaderingen van de zgn. Grote Driehoek, één ASTA-vergadering en één bijeenkomst van het Woensdrecht-overleg.

b. Politie

In de verslagperiode is regelmatig overleg gepleegd met korpschefs van gemeentepolitie en districtscommandanten van Rijkspolitie. Aan 36 korpschefs en districtscommandanten is door een Kabinetsmedewerker één of meer bezoeken gebracht. Tien leidende politiefunctionarissen hebben om uiteenlopende redenen een bezoek gebracht aan de dienst. Veelvuldig is overleg gepleegd met beleidsfunctionarissen van de Koninklijke Marechaussee. Er zijn vijf conferenties georganiseerd voor leidende politiefunctionarissen, waaraan door 98 personen uit deze groep is deelgenomen.

c. Zusterdiensten

Regelmatig is gesproken met beleidsfunctionarissen van de overige Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De leiding van de MID is een concept convenant MID-BVD overhandigd.

d. Diversen

Er zijn contacten gelegd met de staf voor de Civiele Verdediging te Den Haag en met de Kustwacht te IJmuiden. Een hoofdamtenaar heeft de cursus "crisisbeheersing" gevolgd bij het instituut "Clingendael".

Interne Beveiliging

Nieuw Gebouw

De plannen voor een ander gebouw lopen steeds weer vertraging op. Ondanks destijds gedane beloften wil de Rijksgebouwendienst voorlopig niet verder met het ontwikkelde voorlopig ontwerp. Financiële problemen bij de Rijksgebouwendienst en een wat te royale ruimte in de bestaande - inmiddels nu een jaar bijna leegstaande - torens te Leidschendam liggen daaraan ten grondslag.

Bovendien zou de Ministerraad opnieuw prioriteiten willen stellen over het programma van de Rijksgebouwendienst. Daartoe worden thans besprekingen gevoerd tussen de Directeur-Generaal van de Rijksgebouwendienst en de Secretarissen-Generaal van de departementen.

Organisatie en Efficiency

De verbetering van de briefings en debriefings, een der conclusies uit het rapport over het onderzoek naar de effectiviteit en de efficiency van de volg- en observatie-eenheid, blijkt een positief effect te hebben op de inzet van het volg- en observatiemiddel. Gebruikmakend van voor dat doel ontworpen formulieren, kon slagvaardig op actuele gebeurtenissen worden ingespeeld. Met betrekking tot andere conclusies uit het rapport zij opgemerkt, dat oordeelsvorming over de daaruit voortvloeiende consequenties eerst op termijn kan plaatsvinden, gezien recente ontwikkelingen in de personele sfeer en de eventuele uitkomsten van een nog niet afgerond onderzoek naar het karakter van de extra dienst van de volgers/observanten. Inmiddels werd gestart met de voorbereiding van de jaarplanning 1988. Geconcludeerd werd dat thans zou kunnen worden volstaan met een verkorte procedure, omdat ten opzichte van de planning van de drie voorafgaande jaren geen ingrijpende beleidswijzigingen in het verschiet liggen. Vanzelfsprekend zal in dit kader opnieuw de nodige aandacht worden gegeven aan de afstemming op de begroting.

De beantwoording van de vraag of de Dienst over dient te gaan tot een reorganisatie van de documentatie verkeert in een afrondende fase. Een essentieel deel van het antwoord zal geformuleerd kunnen worden na bestudering van de ervaringen, opgedaan tijdens een op korte termijn te starten experiment met een voorgestelde werkwijze.

De eerste ervaringen met het relationele database-systeem, van wezenlijk belang voor de voortgang van de voorbereiding van een automatiseringsproject in de contraspionagesfeer, rechtvaardigen optimisme.

Het advies inzake de reorganisatie van de afdeling Financien en inwendige dienst, uitgebracht aan de dienstleiding, wordt momenteel bestudeerd door de Overlegcommissie.

DIRECTIE B

Relaties

Regelmatig werd ten behoeve van de regering, justitiële en bestuurlijke autoriteiten, binnenlandse en buitenlandse zusterdiensten en de NAVO gerapporteerd over anti-democratische en politiek-terroristische organisaties en personen, zowel van Nederlandse als van buitenlandse origine, alsmede over ontwikkelingen en gebeurtenissen in de sfeer van het politiek gewelddadig activisme.

Met de inlichtingendiensten van Rijks- en Gemeentepolitie werd intensief werkoverleg gevoerd en informatie uitgewisseld. Wekelijks werden voorts met de Bijzondere Zaken Centrale van de CRI gegevens uitgewisseld over te plegen of gepleegde misdrijven in de sfeer van het politiek gewelddadig activisme en het politiek terrorisme. Mede hierdoor was de plaatselijke politie in staat een aantal van deze misdrijven te voorkomen dan wel gecontroleerd te laten verlopen.

Waar de inspanningen ten aanzien van het politiek gewelddadig activisme op ministeriële aanwijzing werden geïntensiveerd, kwamen in enkele gevallen de - RARA-brandstichtingen en de NAVO-oefening Reforger - directe en vruchtbare werkcontacten tot stand met speciale politie-opsporingsteams.

Voorts was er geregeld overleg met de militaire zusterdienst en zijn onderdelen inzake radicale vormen van activisme in de anti-militaristische sfeer. Ten dienste van de beeldvorming met betrekking tot Suriname vond regelmatig overleg plaats met de IDB en met het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Met buitenlandse zusterdiensten werd mondeling en schriftelijk bi- zowel als multilateraal informatie uitgewisseld op het gebied van politiek terrorisme, rechts-extremisme, heimelijke politieke beïnvloeding en politiek gewelddadig activisme.

Communisme

Het orthodoxe Verbond van Communisten in Nederland (VCN) ontbeert een internationaal kader voor zijn functioneren. Door samenwerkingsverbanden aan te gaan met groepen orthodoxe CPN-ers probeert het te demonstreren, dat het herstel van eenheid van alle communisten in Nederland de hoogste prioriteit heeft. Op die manier wil het VCN internationale erkenning afdwingen.

Het VCN beoordeelt overigens het "nieuwe denken" in de Sovjet-Unie aan de hand van analyses van de Oostduitse SED en doet het voorkomen, dat het "nieuwe denken" principieel niets nieuws brengt.

De geheime inlichtingenposities van de dienst t.a.v. de CPN zijn thans beëindigd en worden afgebouwd.

De SP bereidt zich voor op het partijcongres (in november 1987), dat een nieuwe beginselverklaring en nieuwe statuten zal moeten goedkeuren. In die teksten kenschetst de SP zich opnieuw als een marxistisch-leninistische partij van het stalinistische type. Het partijcongres moet voor de SP een stimulans zijn in het veranderingsproces van een lokale actiep partij naar een op landelijk niveau opererende partij. De overige communistische organisaties zijn zeer klein en worden gevolgd door middel van open bronnen studies.

Heimelijke Politieke Beïnvloeding

Het "nieuwe denken" binnen de Sovjet-Unie had directe gevolgen voor het functioneren van beïnvloedingsinstrumenten als de internationale communistische frontorganisaties en de affiliaties daarvan in Nederland. Die organisaties vormen in feite de belichaming van oude scheidslijnen tussen Sovjet-adepten enerzijds en de rest anderzijds. Geconstateerd wordt dat een deel van hun taken is overgenomen door Sovjet-organen en instanties. De politieke oriëntatie lijkt overigens onveranderd. Er is grote aandacht voor het verwerven van invloed binnen de christelijke geïnspireerde vredesbewegingen en binnen de sociaal-democratie. Voorts wordt steeds meer prioriteit gehecht aan organisaties van specifieke beroepsgroepen als die van artsen, generaals, sporters en wetenschappers voor de vrede. In de afgelopen periode werd dit gezelschap uitgebreid met internationale organisaties voor economen, juristen en ecologen voor de vrede. De dienst voorziet op dit terrein in zijn inlichtingenbehoefte onder meer door het aangaan van gesprekscontacten. De Nederlandse affiliatie van de Wereldvrede Raad (WVR) organiseerde in juni in Noordwijkerhout een bijeenkomst van de presidentiële commissie voor Europese Veiligheid en Samenwerking. De voorzitter van het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking, K. Derksen, zag zijn aanzien vergroot doordat hij nu behalve vice-president van de WVR ook vice-voorzitter is geworden van de Berliner Konferenz Europäischer Katholiken, een aan de WVR gelieerde organisatie. De pogingen van Oosteuropese zijde om via enkele vriendschapsverenigingen manipulaties te entameren ten aanzien van politici en politieke partijen worden attent gevolgd.

Trotskisme

De grootste van de Nederlandse trotskistische organisaties, de Socialistische Arbeiderspartij (SAP, circa 150 leden), bevestigde op een onlangs gehouden partijcongres de prioriteit van de "inplanting" van de organisatie in sleutelbedrijven en in de vakbeweging. In een enkel geval leidde dat tot niet-benoeming van een SAP-lid op een vertrouwensfunctie en een verweersprocedure, welke door de SAP publicitair zo goed mogelijk wordt uitgebuit. De nieuw gekozen leiding van de SAP heeft tot taak zich voor te bereiden op het wereldcongres van de IVE Internationale, tendens Verenigd Secretariaat, dat in 1989 wordt gehouden.

Rechts-Extremisme

De verdeeldheid binnen extreem-rechtse kringen is nog immer groot. Pogingen om tot grotere eenheid te komen, lopen keer op keer stuk op persoonlijke ressentimenten.

De Centrum Democraten, onder leiding van H. Janmaat, lijken door de wijze waarop ze publiciteit verkrijgen enig voordeel te boeken op de Centrum Partij '86.

De Nederlandse Volksunie ontbeert na het aftreden van H. Glimmerveen een stuwende kracht en nadert de staat van ontbinding.

In kringen van het neo-fascistische Jongeren Front Nederland, waarvan een aantal leden ook betrokken is bij de Nederlandse afdeling van het in West-Duitsland verboden Actionsfront Nationaler Sozialisten, wint de tendens aanhang om gewelddadige bejegening door linkse activisten met gelijke munt te betalen.

Politiek (gewelddadig) activisme

Het zwaartepunt van de activiteiten van de Beweging lag in de afgelopen periode in de anti-militaristische sfeer.

De acties tegen de spil van het anti-militarisme van de afgelopen jaren, de beoogde kruisvluchtwapenbasis Woensdrecht, bleven de aandacht opeisen. Hoewel politieke ontwikkelingen de directe aanleiding voor activiteiten tegen Woensdrecht waarschijnlijk zullen doen verdwijnen, zal de basis, bij gebrek aan een vervangend onderwerp, voorlopig haar anti-militaristische schandpaalfunctie blijven behouden.

Andere activiteiten in deze sfeer hadden vooral tot doel de "verdergaande militarisering van de maatschappij" aan de kaak te stellen. Dit vond met name plaats door vernielingen van en inbraken in (semi-) militaire objecten.

Bij een poging tot inbraak in een bunker kon een zestal activisten worden aangehouden. De acties tegen de in augustus/september jl. gehouden NAVO-oefening "Reforger" hadden de onverminderde kracht van de anti-militaristische beweging moeten tonen. Ondanks een vroegtijdig aangevangen en grondige voorbereiding had het verzet een voor de actievoerders teleurstellende omvang en peil. Dit kan onder meer worden verklaard uit een zekere "actiemoeheid" en een de slagkracht ondermijnende organisatievorm.

De overheidsbelangstelling voor doel en handelen van de Beweging wordt door deze groep in toenemende mate als bedreigend ervaren. Op een daartoe strekkend "Anti Repressie Congres" waren de door de Beweging te nemen tegenmaatregelen zoals netwerken voor (juridische) steun, celvorming en inventarisatie/manipulatie van infiltratiepogingen, onderwerp van studie.

De activiteiten tegen het vreedzaam gebruik van kernenergie waren weinig opzienbarend. De massale manifestatie in Borssele (22-26 april) liet echter zien, dat er nog aanzienlijk anti-kernenergie potentieel is binnen de Beweging.

Politieke activisten bleken in de verslagperiode voorts gemotiveerd te kunnen worden voor anti-fascistische activiteiten. Bij manifestaties in Haarlem en Den Haag bleken aanzienlijke aantallen mobilisabel.

De autonomen hebben hun militante reputatie waargemaakt bij (zelfstandige) acties rondom Prinsjesdag en door verstoring van door andere groepen in de Beweging georganiseerde activiteiten (Borssele, Haarlem en Den Haag). Tussen de verschillende groepen autonomen is wat meer samenhang en samenwerking gekomen, doordat er na Borssele een zogenaamd landelijk autonomen overleg tot stand is gekomen.

Hoewel de anti-apartheids-gedachte in de Beweging nog sterk beleefd wordt, hetgeen tot uitdrukking komt in bijeenkomsten en publicaties, is het aantal acties minder geworden. Opzienbarend in dit kader was opnieuw een drietal brandstichtingen opgeëist door RARA. Uit discussies in activistenkring over dit onderwerp valt af te leiden, dat de RARA-methode niet door brede kringen wordt gesteund. De inspanningen die de Dienst zich getroost ter ondersteuning van opsporingsinstanties lijken langzamerhand vruchten af te werpen in die zin dat meer inzicht is verkregen in de mogelijke dadergroepen.

Terrorisme

Links-Extremistisch Terrorisme

In samenwerking met buitenlandse zusterdiensten is intensief aandacht besteed aan lijnen vanuit de links-extremistische terroristische organisaties in de ons omringende landen naar Nederland.

Het offensief dat de R.A.F. in de zomer van 1986 inzette, lijkt na een reeks van aanslagen met de moord op de Westduitse BuZa-ambtenaar (10-10-1986) een feitelijke afsluiting te hebben gekregen. In 1987 heeft de R.A.F. zich nog niet gemanifesteerd.

Action Directe heeft na de eliminatie van haar internationale vleugel (arrestatie d.d. 21-02-1987) geen aanslagen meer gepleegd. Het politie-onderzoek in Frankrijk heeft geen informatie opgeleverd waaruit een lijn vanuit Action Directe naar Nederland kon worden afgeleid.

Nationalistisch Terrorisme (Separatisme)

Palestijns Terrorisme

PLO-Vertegenwoordiger in Nederland

Op 9 augustus jl. overleed de op 22 april 1934 te Bethlehem geboren
aan een leverkwaal. werd in januari 1983
benoemd tot PLO-vertegenwoordiger in Nederland. Zijn belangrijkste taak was
die van contactpersoon tussen de PLO en Israël, met name de Pro-Fatah
Palestijnen en de P.M.P. (Progressive Movement for Peace).

Tot nu toe zijn slechts twee personen serieus genoemd als mogelijke nieuwe
PLO-vertegenwoordiger in Nederland, namelijk , de persoonlijk
adviseur van Arafat inzake Israëlische aangelegenheden en . Deze
laatste zou correspondent zijn van de krant "Al-Fajr", de grootste
Palestijnse pro-PLO krant in Jeruzalem.

Libië

Reeds geruime tijd is er sprake van een vestiging van een Libyan Arab Airlines-kantoor in Amsterdam, naast het kantoor dat sinds jaar en dag op de luchthaven Schiphol gevestigd is. Het lijkt er nu op, dat het nieuwe kantoor aan het Leidseplein te Amsterdam in de tweede helft van oktober operationeel wordt.

Iraans Terrorisme

Gedurende de afgelopen periode werden diverse berichten ontvangen dat teams van de "Pasdaran", ook "Islamic Revolutionary Guards Corps (I.R.G.C.)" genaamd, op weg zouden zijn naar West-Europa, met het doel aanslagen te plegen op Amerikaanse vestigingen en vestigingen van gematigde Arabische landen.

Hoewel concrete aanwijzingen tot op heden ontbreken en de verantwoordelijkheid niet werd opgeëist, wordt aangenomen dat de aanslagen op een Saoedisch bankgebouw en op de Bank van Koeweit in Parijs op 8 en 10 september 1987 het werk zijn geweest van Iraanse of pro-Iraanse militanten. Een verwijzing naar het "I.R.G.C." werd wel gevonden in de claims met betrekking tot de recente moordaanslagen op enkele Iraanse dissidenten in Londen.

Van de zijde van de Iraanse oppositie-groeperingen werden activiteiten geconstateerd van de "Fedayeen Khalq-Minderheid (Aghaliyat)". In een gecombineerde actie werden bezettingen uitgevoerd en vernielingen aangericht in de kantoren van "Iran Air" in Frankfurt en Parijs en in de Iraanse Ambassade te Oslo.

Koerdisch Terrorisme

De Koerden hebben in de afgelopen maanden door middel van demonstraties en bezettingen getracht de aandacht van de pers te krijgen. In de meeste gevallen was de organisatie in handen van de P.K.K. (de arbeiderspartij van Koerdistan) of haar mantelorganisaties E.R.N.K. (nationaal bevrijdingsfront van Koerdistan) en K.K.K.H. (Koerdische arbeidersvereniging in Nederland).

De acties waren of een protest tegen de slechte behandeling van de Koerden door de Turkse Overheid, of een protest tegen het Westeuropees - met name het Westduits en Nederlands - politie-optreden tegen Koerden. Bezettingen werden uitgevoerd op het Westduits Consulaat in Amsterdam, op Nederlandse Consulaten in Duitsland en Denemarken, op het Franse Consulaat in Amsterdam, het kantoor van Amnesty International in Amsterdam en op de Lufthansa-kantoren in Kopenhagen, Stockholm en Oslo. De Koerdische acties hebben tot nog toe een vreedzaam verloop gehad; verminderde aandacht van de pers doet in Koerdische kringen stemmen opgaan voor meer gewelddadige acties. Bekend is dat plannen voor vliegtuigkapingen en aanslagen op Turkse Consulaten en E.E.G.-informatiekantoren besproken zijn. Aan de Koerdische gemeenschap in Nederland (±20.000) wordt door de dienst uitvoerig aandacht besteed.

Minderheden

Surinamers

Het Surinaamse verzet in Nederland heeft weinig succes met zijn pogingen steun (materieel en personeel) voor de groep Brunswijk te verwerven. Bovendien slaagt men er niet in de diverse verzetsorganisaties politiek en militair op een lijn te krijgen. De Surinaamse inlichtingenofficieren, verbonden aan de Ambassade te Den Haag, lijken de opdracht te hebben elke mogelijkheid tot het verwerven van financiën voor de Surinaamse staat te benutten. Het vermoeden rees, dat de Surinaamse Vertegenwoordiging betrokken is bij de distributie van drugs, die door diplomatieke koeriers Nederland binnengebracht zouden worden.

Molukkers

In kringen van de R.M.S. is commotie ontstaan over de aard en de intensiteit van de contacten tussen de R.M.S. en Libië. De discussie hierover heeft geleid tot het aftreden van het lid van het hoofdbestuur van de Badan Persatuan, Dolf Lilipaly. Laatstgenoemde heeft tijdens een recent bezoek aan Libië naar het oordeel van gematigde R.M.S.-leiders (onder anderen Manusama) te vergaande afspraken gemaakt over de opleiding van Molukse jongeren in Libië. Deze jongeren zouden voorbereid worden op het uitvoeren van acties op de Molukken. De Dienst volgt een en ander nauwlettend.

DIRECTIE C

Sovjet-Unie

Gegevens werden verzameld over de tegen Nederland en zijn bondgenoten gerichte activiteiten van de Sovjetrussische inlichtingendiensten het KGB en het GRU. Hoewel de aandacht van de dienst daarbij voornamelijk gericht was op de officiële Sovjetrussische vertegenwoordigers in ons land van waaruit - traditioneel - deze inlichtingenactiviteiten in hoofdzaak worden bedreven, ging daarnaast de belangstelling ook uit naar inlichtingenactiviteiten die, elders georganiseerd, ook officiële Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland tot doelwit hadden.

Uit gesprekken met vertegenwoordigers van Nederland in den vreemde kan namelijk worden geconcludeerd, dat de beveiliging van gerubriceerde gegevens die berusten bij officiële Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland soms verre van adequaat is. Er bestaan aanwijzingen, dat in een enkel geval een Sovjetrussische inlichtingendienst mogelijk reeds misbruik heeft gemaakt van de lacunes in deze beveiliging. In overleg met de hoofdafdeling D (Beveiliging) wordt thans bezien op welke wijze effectief tegen deze groeiende dreiging kan worden opgetreden.

Vastgesteld werd wederom, dat de belangstelling van Sovjetrussische zijde voor de EG in het algemeen en de EG-opstelling versus de Comecon in het bijzonder, nog steeds groot is. Het gaat hier dan zowel om de gebruikelijke openlijke Sovjetrussische diplomatieke verkenningen als om de heimelijke conspiratieve activiteiten van de op dit gebied werkzame KGB-inlichtingenofficieren.

De professionele kwaliteit van bedoelde officieren is verbeterd.

De Sovjetrussische inlichtingendiensten continueren hun pogingen tot verwerving van hoogwaardige technologie zowel in kennis als in apparatuur. Dat zij daarbij ook successen boeken staat vast. De dienstactiviteiten ter onderkenning en bestrijding van deze pogingen worden voortgezet.

Reeds eerder werd gemeld, dat gegevens werden ingewonnen omtrent het streven van Sovjetrussische zijde naar toeneming van het aantal gemengd Nederlands-Russische ondernemingen (joint-ventures). De ervaring heeft geleerd, dat deze joint-ventures kunnen dienen als bases van waaruit inlichtingenactiviteiten kunnen worden ontplooid. Tot op heden is de Sovjetrussische overheid echter niet in staat gebleken voorwaarden te scheppen die voor het Westerse bedrijfsleven interessant genoeg zijn dergelijke joint-ventures met de Sovjets aan te gaan. Thans wordt, op nog vage gronden, rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de Sovjet-Unie op middellange termijn tot een radicale versoepeling in de aangeduide voorwaarden zal overgaan.

In dat geval ontstaat mogelijk een nieuwe situatie (meer joint-ventures) met een uit inlichtingen-technisch oogpunt toegenomen dreiging.

Met het aantreden van de huidige secretaris-generaal der CPSU, Gorbachev, en de inwerkingtreding van de bekende door hem geïnitieerde hervormingsmaatregelen lijkt de Sovjet-Unie, en daarmee de vertegenwoordigers ervan, duidelijk aan respectabiliteit te hebben gewonnen. Als gevolg daarvan worden Sovjetvertegenwoordigers (en dus ook inlichtingenofficieren) minder terughoudend tegemoet getreden en lijkt er een tendens te ontstaan, waarbij door Nederlandse burgers opgemerkte inlichtingen-technisch relevante gebeurtenissen minder snel spontaan aan de Dienst worden gemeld.

Wij beschikken over aanwijzingen, dat men van Sovjetzijde zich hiervan bewust is en dat door hen op soepele wijze op deze nieuwe situatie wordt ingespeeld.

Een en ander houdt wel in, dat de toeneming van het aantal spontane meldingen als gevolg van voorlichtingsprogramma's met een preventief karakter zoals die door de BVD zijn opgezet, enigermate wordt geneutraliseerd.

China

Vermeldenswaardige ontwikkelingen met betrekking tot de activiteiten van de Volksrepubliek China in Nederland zijn voornamelijk op het gebied van Wetenschap en Techniek te vinden. Het aantal in Nederland verblijvende Chinese wetenschappers neemt gestaag toe; op de Chinese diplomatieke vertegenwoordiging is een speciale afdeling Wetenschap en Techniek opgericht en men gaat steeds meer systematisch te werk bij het uitzenden van studenten naar Nederland.

De reeds eerder gesignaleerde toenemende belangstelling van Chinese zijde voor wetenschappelijke toepassingen op militair terrein is onverminderd aanwezig. Chinese diplomaten hebben zich tevens uitvoerig laten voorlichten over de uitvoeringsbesluiten strategische goederen en de Cocom-bepalingen. De rol van de Chinese militaire missie in Nederland wint aan belangrijkheid. Hernieuwde belangstelling werd geconstateerd voor Nederlandse wetenschapscentra die onderzoek verrichten op het gebied van atoomphysica. De rol die vertegenwoordigers van de Overzee-Chinese gemeenschap in Nederland spelen in het economisch verkeer tussen Nederland en China en daarmee in overdracht van technologieën, neemt toe.

Activiteiten Poolse inlichtingendiensten

Het verkrijgen van hoogwaardige Westerse technologie en het doen en laten van "Solidariteit" in het Westen vormden ook in deze verslagperiode de belangrijkste targets van de Poolse inlichtingendiensten.

Het Polen-project in Zuid-Limburg, opgezet met als doel het onderkennen van activiteiten van met name de Poolse inlichtingendiensten tegen NATO (Afcant), verloopt naar wens. Er is inmiddels enig zicht gekomen op de omvang van de Poolse gemeenschap in die regio en van het personen- en zakenverkeer tussen Polen en Zuid-Limburg.

In de verslagperiode werd veel aandacht besteed aan de oefening "Reforger '87". In nauwe samenwerking met de MID en KMAR heeft de Dienst een aantal activiteiten ondernomen, gericht op het onderkennen van en het reageren op mogelijke Oosteuropese belangstelling voor deze oefening.

Activiteiten Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten

Het Tsjechoslowaakse Ministerie van Buitenlandse Zaken in Praag en de Tsjechoslowaakse Ambassade in Den Haag hebben zich vanaf de oprichting in 1984 intensief bemoeid met de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije (V.V.N.T.). Deze vereniging streeft volgens de statuten naar cultureel contact met "Midden-Europa", waarbij men het politieke aspect uitdrukkelijk buiten beschouwing wil laten. De oprichtingskosten van de V.V.N.T. werden door de T.A. gedragen en "Praag" stuurt regelmatig geld naar de Vereniging ter ondersteuning van diverse promotie- en propaganda-activiteiten. Deze financiële bijdragen worden angstvallig verheimelijkt. De symbiose van V.V.N.T. en Tsjechoslowaakse Ambassade gaat zover, dat een bestuurslid van die vereniging zich laat gebruiken voor het inwinnen van inlichtingen omtrent Nederlandse personen en groeperingen die slechts in een ver verwijderde relatie tot de V.V.N.T. staan.

Mede door de greep die de Tsjechoslowaakse Ambassade heeft op het financiële beleid en de personele samenstelling van het bestuur van de V.V.N.T. (de toekomstige voorzitter is zorgvuldig door "Praag" en "Den Haag" geselecteerd) is deze vereniging enerzijds een instrument van de Tsjechoslowaakse buitenlandse politiek, anderzijds een recruteringssterrein van de desbetreffende inlichtingendiensten.

Nieuwe aanpak Tsjechoslowaakse bedrijven

De door Gorbachev in gang gezette "Perestrojka" in de Sovjet-Unie vindt in Tsjechoslowakije aarzelend en met enige tegenzin navolging. De beoogde (vergaande) economische hervormingen in de Tsjechoslowaakse staatsbedrijven zullen in de praktijk neer (moeten) komen op een grotere autonomie, een duidelijker stempel van de Ondernemingsraden op de bedrijfsvoering en een flexibeler produktieplanning. De oprichting van Joint-Ventures wordt thans gestimuleerd, wat inmiddels heeft geleid tot onderhandelingen of samenwerkingsverbanden tussen Tsjechoslowaakse en Nederlandse bedrijven. Deze ontwikkeling, hoe gunstig wellicht ook op zichzelf, heeft als neveneffect een toenemend personen- en goederenverkeer, waardoor controle op naleving van de Cocom-bepalingen met betrekking tot de levering van hoogwaardige technologische producten aanzienlijk bemoeilijkt kan worden. De indruk bestaat, dat juist de behoefte aan genoemde producten een van de belangrijke impulsen is geweest om tot de nieuwe aanpak te geraken.

Activiteiten Roemeense Inlichtingendiensten

Hoewel Roemenie door de slechte economische situatie niet veel financiële ruimte heeft voor het aanschaffen van hoogwaardige Westerse technologie, heeft dat laatste nog steeds hoge prioriteit. E.e.a. moge blijken uit enkele min of meer conspiratieve ontmoetingen die een van de diplomaten, verbonden aan de Roemeense ambassade, had met een Roemeense stagiair aan de T.U.-Delft. Ook het feit dat de Ambassade een recent exemplaar van de "lijst strategische goederen" aanvraag en kreeg, geeft de belangstelling goed weer.

Het door de Roemeense Inlichtingendienst begin dit jaar ingezette persoffensief wordt, waarschijnlijk dankzij de behaalde succesjes, voortgezet en zelfs op een hoger plan gebracht. Werd eerst via zakenrelaties en minder bekende journalisten getracht voor Roemenie positieve artikelen geplaatst te krijgen, nu blijken de inspanningen zich vooral te richten op de landelijke publiciteitsmedia.

Activiteiten van de Bulgaarse, Hongaarse, Cubaanse en Joegoslavische inlichtingendiensten

In de verslagperiode werden duidelijke indicaties verkregen dat de Bulgaarse inlichtingendiensten actief zijn op Nederlands grondgebied. Twee medewerkers van de Bulgaarse ambassade h.t.l. deden pogingen inlichtingen te verzamelen, zowel op het technische vlak als op het terrein van de Turkse oppositie tegen het Bulgaarse regime.

Van Cubaanse zijde werd een heel ander geluid vernomen. Een overloper meldde, dat de Cubaanse inlichtingendienst in de Benelux geen medewerkers heeft gestationeerd.

Overigens blijven de ambassades van alle bovengenoemde landen hun aandacht richten op de, met name oppositionele, kring van (ex-) landgenoten in Nederland.

DDR

A. Dienstrelaties

- Een goede samenwerking met BRD-inlichtingen- en veiligheidsdiensten is van belang voor onderkenning van activiteiten in ons land van de DDR-inlichtingendienst, vanwege hun grote kennis van modus operandi en van de DDR-samenleving.
De samenwerking met het Bundes Kriminal Amt levert daarnaast een nuttige aanvullende ondersteuning op.

B. Activiteiten van DDR-inlichtingendiensten

- Het zwaartepunt bij onderkende Oostduitse inlichtingenactiviteiten lag ook in deze verslagperiode bij de categorie "huwelijksgevallen". Het betreft Nederlanders die in het huwelijk treden met Oostduitse staatsburgers en zich blijvend vestigen in Nederland.
De Oostduitse partner is in veel gevallen mikpunt van offensieve acties van de DDR-inlichtingendiensten.
- In een voorgaand verslag werd reeds de toenemende liberalisering van het beleid met betrekking tot het verstrekken van uitreisvisa aan DDR-burgers vermeld. Recent vervoegden zich in korte tijd bij de autoriteiten alhier vier DDR-burgers, die tijdelijk in Nederland verbleven, met het verzoek zo snel mogelijk te mogen doorreizen naar de BRD teneinde zich daar te vestigen. Of dit een consequentie is van de aangehaalde liberalisering in het DDR-reisverkeer moet afgewacht worden.

- In het kader van het Cultureel Accoord met de DDR vindt een toenemende uitwisseling plaats van studenten en wetenschappers op velerlei terrein. De duur van het verblijf kan variëren van enkele weken tot een jaar.
Het is dan ook naar alle waarschijnlijkheid niet toevallig, dat nadat gedurende een periode van vier jaar de functie vacant heeft gestaan, onlangs een DDR-diplomaat op de Ambassade in Den Haag is geplaatst met als specialisatie Wetenschap en Techniek.
Deze functionaris bemoeit zich intensief met de in Nederland verblijvende DDR-stagiaires.

- In september jl. werd de rechtszaak tegen _____ in hoger beroep afgerond.
Het Gerechtshof bevestigde de reeds door de Rechtbank opgelegde gevangenisstraf van twee jaar.
Voorafgaand aan en tijdens de zitting beweerde _____, dat het gerubriceerde materiaal dat zij destijds copieerde, toch doorgesluisd was naar de Russen c.q. Oost Duitsers, voordat Justitie er de hand op had kunnen leggen.
Gezien de bij de Dienst beschikbare informatie kunnen deze uitspraken van _____ naar het land der fabelen worden verwezen.

- Het bezoek van DDR-staats- en regeringsleider Erich Honecker in juni jl. aan Nederland veroorzaakte een golf van in het algemeen positieve publiciteit.
De staatsleider werkte een gevarieerd programma af, waarbij ook ontmoetingen met "oude bekende" communisten uit de tijd van de Tweede Wereldoorlog.
Het bezoek werd in z'n algemeen als succesvol gekwalificeerd.

HOOFDAFDELING D

Beveiliging algemeen

Door de medewerkers van de Hoofdafdeling D werden in verslagperiode beveiligingsadviezen verstrekt aan overheidsinstanties, bedrijven betrokken bij de uitvoering van gerubriceerde defensie-opdrachten en aan vitale bedrijven.

In het kader van de BVD-taak met betrekking tot de beveiliging van gerubriceerde NAVO/WEU-wetenschap in Nederland werden diverse inspecties uitgevoerd. Bovendien stelde de Hoofdafdeling D veiligheidsonderzoeken in naar kandidaten voor vertrouwensfuncties bij de rijksoverheid, de internationale organisaties - krachtens bondgenootschappelijke overeenkomsten -, de defensie-orderbedrijven en de vitale sector van het bedrijfsleven.

Beveiliging overheid

In het voorgaande verslag werd reeds gesproken over initiatieven tot wijziging van het beveiligingsregime t.a.v. de A-functies. In dit kader is door HBVD een beleidsnotitie aan de SG aangeboden. Deze heeft het stuk voorgelegd aan zijn ambtgenoten en hun verzocht commentaar te leveren. Inmiddels werden van vrijwel alle departementen overwegend positieve reacties ontvangen. Binnenkort zullen van de zijde van de Dienst concrete voorstellen te verwachten zijn.

Het nieuwe beveiligingsvoorschrift voor de rijkdienst is in de verslagperiode het Georganiseerd Overleg gepasseerd en ligt thans bij de Ministerraad. Bezien wordt op welke wijze de dienst kan bijdragen aan de introductie en aan de concrete uitwerking van het voorschrift, zoals de opzet van beveiligingsplannen en rubriceringslijsten.

De besprekingen betreffende de consequenties van de verzelfstandiging van de PTT werden voortgezet. De beveiligingsverantwoordelijkheid zal bij de minister van PTT-zaken (minister van V&W) komen te berusten en de BVD zal de beveiligingsbevorderende taken blijven verrichten.

Het overleg m.b.t. de benodigde regelgeving verkeert in een eindstadium. Gedurende het laatste half jaar werden verschillende vrouwelijke medewerkers van de Nederlandse vertegenwoordiging in Moskou herhaaldelijk benaderd door een zich noemende jongeman.

Opmerkelijk is dat een grote uiterlijke gelijkenis vertoont met een , een jongeman die een vijftal jaren geleden met evenzo grote vasthoudendheid toenadering zocht tot medewerkers van onze ambassade. Werd eind vorig jaar door de Denen het tastbare bewijs van afluisterpraktijken in Warschau geleverd, dit keer kwamen de Spanjaarden met nieuws. Tijdens een controle (in hun vertegenwoordiging) werd een bekabeld afluistersysteem aangetroffen, dat vanuit de luchtverversingsschacht een aantal aftakkingen kent. Eén van deze lijntjes voerde naar de codekamer, waar de ambassadeurs van de NAVO-landen elke veertien dagen vergaderen. Hoewel nadere gegevens nog worden ingewacht, lijkt het aannemelijk dat ook de twee Nederlandse secretaresses die in hetzelfde pand woonachtig zijn, op het systeem zijn aangesloten.

Naar aanleiding van de 'Deense affaire' werd een doelgerichte zoekactie op de Nederlandse vertegenwoordiging in Warschau uitgevoerd, die niets opleverde.

Tijdens een renovatie van een pand van de Nederlandse vertegenwoordiging in Boekarest werd onlangs onder de parketvloer een coaxkabel aangetroffen. Het betreft een type dat specifiek geschikt is voor afluisterdoeleinden. De microfoons ontbraken in dit geval.

Een ambassaderaad, tevens beveiligingsambtenaar op een Nederlandse ambassade in één der Oostbloklanden, maakte melding van het feit, dat hij een relatie was aangegaan met een onderdaan van dat land, een actrice. Via een familielid van haar werd bekend, dat de veiligheidsdienst informatie over hem inwon. Niet duidelijk werd of deze actrice op hem was afgestuurd. De relatie is inmiddels beëindigd.

De afdeling Internationale Betrekkingen van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen constateerde een onverminderde belangstelling van Nederlandse wetenschappers voor contacten met vakgenoten uit de Sovjet-Unie. Dit ondanks het feit, dat het departement niet meer, zoals eerder te doen gebruikelijk, de reiskosten voor zijn rekening neemt. Een verklaring kan zijn, dat de Sovjet Academies van Wetenschappen de vaak technische faciliteiten en gratis verblijfkosten ter beschikking stellen.

Beveiliging krachtens bondgenootschappelijke overeenkomsten

In april werd de voorjaarsvergadering van het NAVO Security Committee gehouden. In deze vergadering werd met enig voorbehoud het beleidsstuk "NATO Trusted Computer System Evaluation Criteria" goedgekeurd. Over een Duits voorstel inzake vereenvoudiging van de international visit control procedures werd, na een simultaan gehouden werkgroepvergadering, in het NSC geen overeenstemming bereikt.

Bij de PTT werd een aanvang gemaakt met de periodieke NAVO-inspectie. Diverse bedrijfsonderdelen werden geïnspecteerd. De resultaten van deze inspecties waren zeer bevredigend.

In juni werd de jaarlijkse COSMIC/ATOMAL-inspectie uitgevoerd bij een geheel gerenoveerde PV-NAVO. Hoewel administratief alles in orde was bleken er op materieel gebied duidelijke gebreken te zijn.

In september werd een NAVO-inspectie gehouden bij de Nederlandse ambassade te Washington. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om het uit 1982 daterende rapport m.b.t. de stand van de beveiliging op de ambassade te actualiseren. De inspectie had een bevredigend verloop. Voor de tekortkomingen die werden geconstateerd is of wordt in onderling overleg naar een oplossing gestreefd.

In september werd de tweejaarlijkse NAVO-inspectie gehouden bij de Nederlandse ambassade te Parijs. Ondanks het relatief geringe aantal verwerkte NAVO-documenten, bleek de registratie onvolledig.

Bij controle bleken de stukken overigens wel aanwezig. Tevens werden enige aanbevelingen gedaan op het procedurele vlak. Op verzoek van de ambassadeur werd een veiligheidsbriefing gegeven voor het vrouwelijk personeel.

In april werd de tweejaarlijkse EG-inspectie gehouden bij de permanente vertegenwoordiging te Brussel. Geconcludeerd kon worden dat in het algemeen de beveiliging op zowel materieel als procedureel gebied aan de gestelde eisen voldoet.

Beveiliging bedrijven

In verband met de integratie van die onderdelen van de militaire inlichtingendiensten die zich met industrieveiligheid bezighouden, zijn er terzake nieuwe werkafspraken met de MID gemaakt. Deze houden in dat er een verdergaande taakverdeling tot stand wordt gebracht. Het zal de primaire taak van de Dienst zijn de dreiging in kaart te brengen en uit te dragen en de personele beveiliging te verzorgen, inclusief het veiligheidsonderzoek. De algemene beveiligingsbevorderende taak van de Dienst krijgt verder gestalte in advisering op het gebied van de organisatorische en fysieke beveiliging, mede door het samen met de MID uitvoeren van inspecties. De primaire taak van de MID bestaat m.n. in de regelgeving en het doen naleven van de voorschriften. De MID blijft de eindverantwoordelijkheid houden voor de totale beveiliging.

Inmiddels is op aandringen van de dienst door de MID een eerste daadwerkelijke stap gedaan met de sanering van het bestand defensie-orderbedrijven. Ongeveer 85 bedrijven konden worden afgevoerd. Volgens een voorzichtige prognose komen nog zo'n 80 bedrijven in aanmerking om te worden afgevoerd.

In samenwerking met het Commissariaat Militaire Productie van het Ministerie van Economische Zaken (EZ/CMP) zijn voorlichtingsbijeenkomsten gehouden teneinde de bedrijven die NAVO-informatie van het Ministerie van Economische Zaken ter beschikking gesteld krijgen, nog eens te wijzen op de respectievelijke beveiligingsverantwoordelijkheden. Tevens kon een geactualiseerde leidraad voor de beveiliging worden geïntroduceerd.

Een voormalige employé van een bij het Ultra-Centrifuge-project ingeschakeld bedrijf heeft andermaal de beveiliging van het UC-project in de jaren zeventig ter discussie gesteld. Deze employé, die nog steeds verweer voert tegen zijn ontslag, schrok er niet voor terug om twee voormalige van origine Tsjechische collegae er van te beschuldigen voor de Tsjechische autoriteiten te hebben gewerkt. Naar aanleiding van de hierop volgende publiciteit werden in de Tweede Kamer aan de minister van Buitenlandse Zaken vragen gesteld. Het antwoord op deze vragen is geformuleerd door Buitenlandse Zaken, Economische Zaken (dat de eindverantwoordelijkheid voor de beveiliging van de UC-gegevens draagt) en Binnenlandse Zaken. Dat antwoord hield in, dat er geen aanwijzingen laat staan bewijzen zijn aan te voeren, die de verdachtmakingen kunnen rechtvaardigen.

De inspanningen gericht op het onderkennen van voorgenomen handelstransacties ten behoeve van het Pakistaanse Nucleaire Projekt worden onverminderd voortgezet. Deze inspanningen richten zich in het bijzonder op een firmaatje waarvan de directeur één van de belangrijke toeleveranciers is voor dat projekt. Op basis van door de Dienst ter beschikking gestelde informatie kon de Economische Controle Dienst de export van essentiële goederen voorkomen.

In enkele andere gevallen heeft het Ministerie van Economische Zaken een export-vergunning geweigerd.

Een zekere matheid binnen De Beweging leidde tot minder (gewelddadige) activiteiten, met zo nu en dan een uitzondering, zoals het actie-weekend eind april in Borssele, brandstichtingen in de tweede helft van juni bij een tweetal Shell-benzinestations en bij een Shell-producten verkopende oliehandel en de toegangsblokkade in juli bij de centrale in Dodewaard.

Computerbeveiliging

In toenemende mate bleek, zowel bij de overheid als bij het bedrijfsleven, behoefte aan advies omtrent computerbeveiliging. De specialist op dit terrein trachtte - in voorkomende gevallen in nauwe samenwerking met deskundigen van de militaire inlichtingendiensten - in deze behoefte te voorzien. In de verslagperiode werd onder andere aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Het opstellen van een computerbeveiligingsvoorschrift in het kader van de relatie met de defensie-order-industrie.
- Beveiliging rond het gebruik van personal computers.
- De beveiligingssoftware en de mogelijkheden die de bedrijfsprogrammatuur biedt.

Op te merken valt, dat de gedachte over beveiliging van computersystemen vooral lijkt te worden begrensd door de fysieke elementen van de automatiseringsapparatuur. De organisatie van de informatieverwerking kent echter een ondersteuning in de automatisering. Veel aandacht is dan ook uitgegaan naar het bewustwordingsproces. Vooral de software (programmatuur) is daarbij onder de loep genomen. Grote computerbedrijven is gevraagd "veilige" beveiligingssoftware te doen ontwikkelen.

Veiligheidsonderzoeken

De maatregelen die getroffen zijn met betrekking tot de omvang en de diepgang van het veiligheidsonderzoek en waarover in de vorige rapportage werd bericht, werpen goede vruchten af. Behalve een verhoogde effectiviteit van het onderzoek is ook een versnelde afhandeling verkregen. De gemiddelde duur van het administratieve onderzoek schommelt rond de drie weken (was zeven), terwijl de uitgebreide onderzoeken in circa acht in plaats van twaalf weken zijn afgerond.

Zowel de onderzoekers als de betrokkene zijn ingenomen met het gesprek dat met de sollicitant in het kader van het uitgebreide veiligheidsonderzoek plaats heeft. De invoering van de staten van inlichtingen voor onderzoeken in het bedrijfsleven, naar analogie van de werkwijze bij de rijksoverheid, verliep aanvankelijk wat stroef, doch is inmiddels op een enkel bedrijf na overal ingevoerd. Hierdoor bestaat de zekerheid, dat ook deze categorie vertrouwensfunctionarissen op de hoogte is van het in te stellen veiligheidsonderzoek.

In de eerste helft van 1987 werden 8185 veiligheidsonderzoeken ingesteld, waarvan 305 uitgebreid met een veldonderzoek. Daarnaast werden 25800 personen nageslagen t.b.v. de militaire zusterdiensten. Over 154 personen werden antecedenten geëxploiteerd. Op dit moment is nog niet duidelijk aan te geven in hoeveel gevallen dit geleid heeft tot niet-aanstelling in de door hen geambieerde vertrouwensfunctie. Wel heeft een kandidaat via de Adviescommissie inzake de Veiligheidsonderzoeken verweer aangetekend.

Vorming

In het kader van haar beveiligingsbevorderende taak organiseerde de hoofdafdeling D een drietal oriëntatie-cursussen t.b.v. beveiligingsfunctionarissen bij de rijks- en provinciale overheid en het bedrijfsleven, een oriëntatiedag voor cursisten opleiding Buitenlandse Zaken en een voorlichtingsbijeenkomst voor beveiligingsfunctionarissen van een groep van de zogenaamde EZ/CMP-bedrijven. Voorts werden ter bevordering van de beveiligingszin lezingen gehouden voor en gesprekken gevoerd met diverse categorieën van vertrouwensfunctionarissen.

HOOFDAFDELING SBP

De hoofdafdeling SBP heeft ook in de afgelopen periode weer internationale verschijnselen en ontwikkelingen bestudeerd ter ondersteuning van de hoofdtaken van de dienst. In dat kader werd overleg gevoerd met andere dienstonderdelen, werd informatie uitgewisseld met binnen- en buitenlandse relaties en werden velerlei rapporten geproduceerd over een reeks van onderwerpen. Die onderwerpen betroffen niet alleen concrete risico's voor de binnenlandse veiligheid vanuit het buitenland, maar ook de internationaal politieke kontekst daarvan, waarover in grote lijnen het volgende valt te noteren.

In de Sovjet Unie bleef het streven naar herstructurering, openbaarheid en democratisering de aandacht trekken, maar werd tegelijk opnieuw duidelijk dat daaraan bepaald wel grenzen zijn gesteld. Partijleider Gorbachev zelf verzekerde nog eens in een toespraak op 29 september dat iedereen in de Sovjet Unie, die het democratiseringsproces wil misbruiken voor een omverwerping van het sociaal-politieke systeem, bedrogen uit zal komen. De belangrijkste gebeurtenis was het CC-plenum van eind juni, waar besloten werd tot stapsgewijze invoering van herstructureringsmaatregelen op economisch gebied en tot bijeenroeping van een buitengewone partijconferentie in juni 1988, waarop Gorbachev zijn machtbasis in de partij definitief zal moeten zien veilig te stellen. Hij wist daarop tijdens het juni-plenum al een voorschot te nemen door zijn naaste medewerkers Yakovlev en Nikonov, die reeds CC-secretaris waren, tevens als volwaardig lid in het Politburo te doen opnemen. Dat versmalt de machtspositie van partij-ideoloog Ligachev, die al langere tijd als tweede man die exclusieve

dubbelfunctie vervult. En hoewel Ligachev zich wel achter Gorbachev's economische hervormingen schijnt te plaatsen, laat juist hij - evenals trouwens KGB-chef Chebrikov - bij herhaling blijken weinig te voelen voor meer glasnost en vrijere verkiezingen. Overigens vallen er alle verbale bezweringen ten spijt feitelijk geen nieuwe democratiseringsinitiatieven te melden, maar daarentegen wel maatregelen tot verdere centralisatie. Illustratief in dat opzicht is de oprichting in augustus van een Federatie van Socialistische Clubs, die onder uitdrukkelijke erkenning van de leidende rol van de CPSU tot doel heeft de reeds langer in de Sovjet Unie bestaande maar tot dusver doorgaans genegeerde "informele groeperingen" te overkoepelen en zo onder controle te krijgen. Er wordt geen geheim gemaakt van de bedoeling om deze dikwijls actieve en enthousiaste groeperingen dienstbaar te maken aan de door Gorbachev gewenste sociaal-economische ontwikkelingen en internationale public relations. Op internationaal niveau toonde de Sovjet Unie zich vooral actief en flexibel op het terrein van de ontwapeningsbesprekingen. Dat versterking van de Sovjeteconomie daarvoor een hoofdmotief is bleek nog eens uit de uitspraak in de Pravda in de Prava van 19 juni, dat "ontwapening een krachtige stimulans is voor economische, wetenschappelijke en technische vooruitgang omdat zij zowel het daarvoor noodzakelijke politieke klimaat verschaft als de materiële voorwaarden".

In de Oosteuropese landen heerst nog duidelijk onzekerheid over de gevolgen, die het "nieuwe politieke denken" in Moskou kan krijgen voor hun eigen situatie. Landen als de DDR en Roemenie houden elk op hun eigen wijze vooralsnog vast aan hun oude vertrouwde koers, maar de meeste andere Oosteuropese landen zijn voorzichtig begonnen met het uitwerken van herstructureringsplannen in de geest van CPSU-leider Gorbachev. In Tsjechoslowakije leidde onenigheid over de inhoud van zulke plannen tot een groeiende kloof tussen een hervormingsgezinde en een meer behoudende fractie in de communistische partijtop. In Polen lijkt op het hoogste niveau meer eensgezindheid te bestaan en heeft herstructurering inmiddels gestalte aangenomen in een grondige omvorming van CC-afdelingen en ministeries. Bulgarije, traditioneel de meest trouwe volgeling van Moskou, ging reeds over tot de afkondiging van onder meer een ingrijpende reorganisatie van bestaande ministeries, verkleining van het aantal bestuursdistricten en afschaffing van ceremonieel vertoon. Een reeks personele mutaties in Hongarije resulteerde onder andere in het aantreden van de relatief jonge premier Grosz, die nu al tal van maatregelen heeft afgekondigd om de Hongaarse economie uit het slop te halen.

In Joegoslavië neemt de instabiliteit ernstige vormen aan als gevolg van economische wanorde, nationale spanningen en politieke besluiteloosheid. Signalen uit militaire hoek doen vermoeden dat een sterkere bemoeienis van het leger met 's lands ontwikkeling wordt overwogen.

De internationale politieke beïnvloeding vanuit de Sovjetsfeer is niet zonder succes verder aangepast aan de door Gorbachev voorgestane openheid en flexibiliteit. Wel blijken enkele internationale mantelorganisaties nog steeds moeite te hebben zich van de verouderde patronen los te maken. Maar er zijn aanwijzingen dat Moskou die organisaties onder druk zet om zich door personele mutaties en verandering in stijl aan te sluiten bij de nieuwe zakelijkheid op straffe van intrekking van de onvoorwaardelijke Sovjetsteun. Dat verklaarde wellicht de wens van president van de Wereldvredeesraad tijdens een bijeenkomst van zijn organisatie in Nederland om ook te spreken met Nederlandse vredesorganisaties die hij tot voor kort nog placht te verketteren. In een Sovjetrussisch en Nederlands tijdschrift verschenen gelijktijdig opiniërende beschouwingen van de hand van de secretaris van het Sovjetvredescomité en van de secretaris van een Nederlandse vredesorganisatie, die zich voorheen manifesteerden als elkaars tegenpolen. Een voorbeeld van hoe de huidige Sovjetleiding de internationale communicatie op informele wijze georganiseerd wil zien leverde het ongedwongen verlopen Wereldvrouwencongres, dat door de WIDF in Moskou werd belegd en waaraan ook vanuit Nederland werd deelgenomen. De formule van beroepsgroepen-voor-de-vrede blijft in zwang, getuige de aangekondigde oprichting van een internationale organisatie van juristen naar het model van de succesvolle medische pendant IPPNW. Dat IPPNW heeft zich inmiddels alom een gevestigde naam verworven en wordt vooral na de onderscheiding met de Nobelprijs voor de Vrede beschouwd als een discussiepartner met gezag.

Het Westeuropese communisme blijft kampen met een ongunstige electorale trend. Nadat nog in maart de Finse communisten bij parlementsverkiezingen hun aantal zetels zagen teruggebracht van 27 naar 20, zakten achtereenvolgens ook de IJslandse CP terug van 10 naar 8, de Italiaanse van 198 naar 177 en de Portugese CP van 38 naar 31 zetels. Steeds meer communistische partijen in West-Europa beginnen in parlementaire termen een politiek marginale factor te worden, wat hen zal doen omzien naar andere, wellicht meer eigen mogelijkheden om invloed te blijven uitoefenen. CPSU-leider Gorbachev heeft daar kennelijk op willen inspelen in een interview met het Italiaanse partijblad l'Unita, waarin hij de terugval van de westerse communistische partijen toeschreef aan in het verleden gemaakte fouten, waaraan hij de CPSU mede schuldig achtte. Hij vond daarom een nieuwe benadering noodzakelijk en noemde in dat verband ook zijn plan voor een "informele ontmoeting" tussen communistische en andere linkse partijen ter gelegenheid van de a.s. 70ste viering van de Oktoberrevolutie in Moskou. Daarnaast brak hij een lans voor het houden van multilaterale bijeenkomsten van CP-en onderling. Dat is opmerkelijk, omdat de CPSU zich de laatste jaren zeer terughoudend heeft betoond op het omstrede punt van communistische wereldconferenties. Daarbij dient aangetekend dat zich in geen jaren zoveel harmonie en zo weinig conflicten in de communistische wereldbeweging hebben voorgedaan als thans het geval is.

In de Chinese Volksrepubliek kreeg de discussie over politieke hervorming en openstelling van het land een vervolg in de lange voorbereidingsfase voor het in oktober te houden CCP-congres. Dankzij het persoonlijk gewicht van "sterke man" kon de moderniseringskoers worden veiliggesteld, zij het dat in zijn woorden alle toekomstige ontwikkelingen duidelijk binnen orthodox-ideologische grenzen zullen dienen te blijven. Daarnaast stonden de zomermaanden vooral in het teken van het aangekondigde aftreden van een aantal prominente veteranen en het daarmee gepaard gaande pousseren van gewenste kandidaten voor hun opvolging. Ondanks sterke toenaderingssignalen van het Gorbachev-regiem kende de relatie China-Sovjet Unie nog geen kwalitatieve verbetering. In de ogen van Peking zit er namelijk nog altijd geen vooruitgang in het opruimen van de door China als obstakels ervaren kwesties-Kampuchea, -Afghanistan, en -militaire Sovjetpresentatie aan de Chinese grens. Het proces van normalisering van staats- en partijbetrekkingen met Moskou's Oosteuropese bondgenoten vorderde daarentegen gestaag. De Bulgaarse president en partijleider Zhivkov bezocht de Volksrepubliek in mei. Op zijn beurt deed de Chinese premier en partijchef Zhao Ziyang tijdens diens Oost-Europereis in juni onder meer ook Tsjechoslowakije en Hongarije aan, de enige landen waarvan de leiders nog niet een bezoek aan China hebben gebracht, maar al wel op hun agenda hebben staan.

In Centraal-Amerika hebben vijf betrokken presidenten op 7 augustus in Guatemala een vredesplan onderschreven, dat een opmerkelijke doorbraak betekende in de impasse waarin deze regio reeds jarenlang verkeert. Zowel het feit dat de betreffende landen erin slaagden zonder directe tussenkomst van andere mogendheden tot afspraken te komen als de constatering dat - bijvoorbeeld in Nicaragua - met de gefaseerde uitvoering ervan intussen ook ernst gemaakt wordt, sterkt de optimistische verwachtingen over een beëindiging van de vijandelijkheden.

In Suriname veranderde niets aan de situatie waarin zowel het regiem-Bouterse als de opstandelingen rond Brunswijk onmachtig zijn elkaar definitief uit te schakelen. Mede op grond van logistieke problemen zijn de rebellen gedwongen zich bij hun acties nog grotere beperkingen op te leggen. Bij het op 30 september gehouden referendum aanvaardde de bevolking een nieuwe grondwet, vooral op advies van de "oude" politieke partijen, die hopen na de algemene verkiezingen in november de macht te kunnen heroveren op het leger.

Zuidafrikaanse verzetsbewegingen en hun ideologieën bleven in verband met de RARA-brandstichtingen onderwerp van onderzoek, dat inmiddels tot enkele afrondende conclusies heeft geleid. Wat opvalt is dat de grote anti-apartheidsorganisaties in West-Europa zich alleen richten op het "African National Congress" (ANC), terwijl toch bijvoorbeeld het meer radicale en raciale "Pan Africanist Congress of Azania" (PAC) zich eveneens doet gelden in Zuid-Afrika en ook over contacten in het Westen beschikt.

Het kan ermee te maken hebben dat de internationale communistische mantelorganisaties in navolging van het Oostblok alleen het ANC erkennen als Zuidafrikaanse bevrijdingsbeweging, hoewel die status zowel aan het ANC als aan het PAC wordt toegekend door instellingen als de Verenigde Naties, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en de Wereldraad van Kerken. Voorts kon worden vastgesteld dat niet alleen het ANC maar ook het PAC nooit heeft opgeroepen tot het uitvoeren van gewelddadige acties buiten Zuid-Afrika. Tenslotte werd naar aanleiding van de RARA-aanslagen een projectstudie voltooid, waarin de begrippen "gewelddadig politiek activisme" en "terrorisme" nader werden geanalyseerd.

In het Midden-Oosten verdrong de Golfoorlog het Arabisch-Israëliësch conflict steeds meer naar het tweede plan. Deze ontwikkeling kan de Palestijnen ertoe verleiden met spectaculaire acties de publiciteit weer naar zich toe te trekken. De spanningen rond de Golf zijn mede als gevolg van de aanwezigheid van Westerse vlooteenheden zo hoog opgelopen, dat de vraag zich steeds sterker opdringt wanneer de lont daar echt in het kruitvat gaat. In dat geval behoren begeleidende terreuracties elders in de wereld zeker tot de mogelijkheden. Het is van belang in deze samenhang melding te maken van een toenemende invloed van fundamentalistische krachten binnen de islamitische gemeenschappen in West-Europa.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming

Overeenkomstig het bepaalde in het reglement Opleidingen en Examens nr. BVD - 21922 SG/Kabinet, zijn in deze verslagperiode georganiseerd:

a) één Algemene cursus AL (11)	10 deelnemers
b) één Praktijkcursus PE (22)	8 deelnemers
c) 3 x 3 dagen Oriëntatiedagen t.b.v. BVA's & BVI's	43 deelnemers
d) 2 x 1 dag Conferentiedagen Kon. Marechaussee Grensveiligheidsdienst	42 deelnemers
e) Bezoek Greek Delegation van 12 - 7 t/m 20 - 7-1987	5 deelnemers

Chef en docenten van de afdeling zijn bij verschillende opleidingsinstituten van de politie en krijgsmacht als gastspreker opgetreden. In deze verslagperiode zijn 21 Veiligheidsdienstdiploma's toegekend die resp. 7-4-1987 en 4-9-1987 zijn uitgereikt. Het aantal bezitters van deze diploma's is hiermede gestegen tot 534. Bovendien zijn 15 "Verklaringen" uitgereikt, waarmee het totale aantal uitgegeven "Verklaringen" 338 bedraagt.

Twee toehoorders waren aanwezig bij de Algemene Cursus AL (11) t.w. - het Hoofd van de Grensveiligheidsdienst der Kon. Marechaussee, Lt. Kol. , en het hoofd van de veiligheidsdienst van Aruba, de heer .

Afdeling Onderzoeken

In deze periode werden een aantal onderzoeken t.b.v. de directie B projectmatig verricht:

Kleine groepen onderzoekingsambtenaren werden specifiek voorbereid en gericht op onderzoeken in de sfeer van AMOK-Groningen, AGIT-Zwolle, RARA-Amsterdam en Den Haag en BLUF-Amsterdam.

In juni werd begonnen met het experiment veiligheidsonderzoek- nieuwe stijl, waarvan het meest kenmerkend is dat EIX een gesprek voert met de kandidaat-vertrouwensfunctionaris.

De indrukken zijn gunstig.

In de zomermaanden werd een zeer groot aantal onderzoeken door BuZa aangevraagd, verband houdende met de reorganisatie van de Buitenlandse Dienst.

Recentelijk maakte PZ weer een bescheiden start met onderzoek-aanvragen voor administratief personeel.

Afdeling Observatie

De afdeling heeft, ondermeer in samenwerking met de politie, een bijdrage kunnen leveren in het onderkennen van voorbereidingen tot het plegen van criminele activiteiten van de "Bewegingssfeer".

Op het gebied van internationaal terrorisme vonden observatie- en volgactiviteiten plaats op voornamelijk IRA-sympathisanten en personen afkomstig vanuit het Midden Oosten.

Een aantal acties werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met zusterdiensten van ons omringende landen. In nauwe samenwerking met de Belgische autoriteiten kon aldaar worden overgegaan tot arrestatie van een uit Nederland afkomstig echtpaar, dat reeds langer bekend stond als sympathisant van politieke terreur.

De activiteiten van in ons land aanwezige Oostblok-inlichtingenofficieren vereisten een nimmer aflatende belangstelling van de volg- en observatie-afdeling.

Ondersteuning kon worden gegeven aan een meerdaagse oefening t.b.v. een medewerker van één onzer buitenlandse zusterdiensten.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

Met betrekking tot een lid van DDR-vertegenwoordiging h.t.l. werden gegevens verkregen die duiden op mogelijke inlichtingentaken.

Uit acties in de Tsjechische sfeer kwamen indicaties naar voren met betrekking tot de mogelijke inlichtingeninteresses van een hier geaccrediteerde Tsjech.

HOOFDAFDELING TECHNIEK

Afdeling Verbindingen

Het besluit het Verbindingsinlichtingenwerk te beëindigen is medegedeeld aan het internationale samenwerkingsverband. De sluitingsdatum is vastgesteld op één november 1987.

De herplaatsing van personeel heeft een zodanig voortvarend verloop gehad, dat in de nabije toekomst personeel zal moeten worden geworven om de lopende taken te blijven verrichten.

Tevens is het besluit genomen de radio-interceptie-faciliteit in de directe omgeving van de R.A. te handhaven.

Afdeling Electronica

In de afgelopen periode zijn diverse AECS (Audio Electronic Counter Surveillance)- en stralingsonderzoeken verricht. De hieruit voortvloeiende bevindingen en aanbevelingen zijn aan de aanvragers van de onderzoeken medegedeeld.

Een initiatief van Engelse zijde om in Europees verband te komen tot een elektronisch bakensysteem om voertuigen te volgen (met name in het kader van de terreurbestrijding) begint concrete vormen aan te nemen. In gezamenlijk overleg zijn systeemspecificaties vastgelegd en de nodige demonstraties gegeven met nog niet geheel uitontwikkelde apparatuur.

HOOFDAFDELING A

In het afgelopen half jaar zijn belangrijke ontwikkelingen op gang gekomen of hebben zich verder doorgezet:

Twee achtereenvolgende versies van het informatievoorzieningsplan van de Dienst zijn verschenen.

De eerste versie was gericht op structurele knelpunten in de informatievoorziening en mogelijke oplossingen daarvoor.

Problemen en oplossingen zijn meest organisatorisch van aard.

De tweede versie bevat daarnaast de nieuwe programma-aanpak voor automatisering. De geplande ontwikkeling verloopt langs twee sporen:

- kantoorautomatisering op de werkplek
- automatisering voor de werkprocessen in de primaire en ondersteunende afdelingen door middel van renovatie van bestaande systemen en ontwikkeling van relationele databanken.

Deze intensivering van de automatisering kost meer dan het gebruikelijke materieelbudget toelaat. Daarom is met de Directie FEZ overleg gevoerd over structurele verhoging van het automatiseringsbudget van de Dienst met f 1 miljoen.

Op basis van de tweede versie van het Informatievoorzieningsplan wordt binnenkort het actieplan 1988 vastgesteld.

In het kader van de informatieplanning is gekozen voor SDM (System Development Methodology) als ontwikkelmethodiek en voor gebruik van het vierde generatie ontwikkelingssysteem IDEAL met bijbehorende prototyping en relationeel databanksysteem Datacom/DB.

De kantoorautomatisering heeft een impuls gekregen door de uitbouw van het Informatiecentrum kantoorautomatisering met twee nieuwe medewerkers en de aanschaf van een tiental Personal Computers. Deze PC's worden ingezet voor diverse toepassingen op werkplekken bij zowel ondersteunende als primaire afdelingen.

Prototyping voor nieuwe relationele systemen is een van die toepassingen.

Renovatie van de bestaande "information retrieval" systemen voor de persoonsadministratie en ontwikkeling van nieuwe relationele databanksystemen is in volle gang.

De resultaten van de renovatie zijn tot nu toe:

- een nieuw, meer gebruikersvriendelijk raadpleegprogramma
- een continue mogelijkheid voor raadpleging van de persoonsregistratie buiten kantoor tijd
- technische, maar ook functionele reorganisatie van de bestanden en van het productieproces voor de gegevensverwerking.

Ten behoeve van de ontwikkeling van relationele systemen in het algemeen en voor een databank bij hoofdafdeling SBP in het bijzonder is een prototype gebouwd. Voor de verwerking van volg- en observatiegegevens is een systeem op Personal Computers gereed, dat tevens moet dienen als prototype voor geïntegreerde verwerking van activiteitsgegevens van personen en groepen, hetzij in de sfeer van het contra-inlichtingenwerk, dan wel voor het contra-terreur werk.

Het project Decentrale Documentatie is de proeftuinfase ingegaan. Zowel registratie- en documentatieprocessen als de personele organisatie zullen ingrijpend veranderen. De verantwoordelijkheid komt bij de primaire afdeling te liggen. Centraal blijft alleen het informatie- en systeembeheer.

AFDELING FID

Financiën - Personeel

De problematiek van het structurele tekort op het artikel Personeel van de begroting van de dienst is nog niet opgelost. Van werd vernomen dat het Ministerie van Financiën geen medewerking wil verlenen. DGMP is verzocht zich thans over het probleem te buigen.

Financiën - Materieel

Half augustus werd met de SG en gesproken over de automatisering bij de Dienst, in het bijzonder met het oog op een dreigend achterblijven op het punt van de informatievoorziening over (gewelddadig) activisme en terrorisme.

In dit gesprek waaraan voor de dienst naast H.BVD, HA en deelnamen, werd door naar voren gebracht dat aanvulling van het automatiseringsbudget van de Dienst met één miljoen per jaar tot de mogelijkheden behoorde.

HOOFDAFDELING PZ

In de verslagperiode is verder uitvoering gegeven aan de reductie-operatie. De afbouw van de verbindingsinlichtingenactiviteiten is vrijwel voltooid; nagenoeg alle daarbij betrokken personeelsleden zijn binnen de dienst herplaatst of hebben op eigen verzoek de dienst verlaten.

Afgerond zijn een "Sociaal Beleidsplan Reductie-operatie" en een "Leidraad bij organisatieveranderingen".

Het eerste bevat naast de maatregelen uit het Sociaal Beleidsplan Rijksoverheid een aantal op de specifieke dienstsituatie toegesneden maatregelen. Beide plannen zijn de Minister inmiddels ter goedkeuring aangeboden.

De invoering van het BBRA 1984 is nagenoeg voltooid. Veel aandacht moest worden gegeven aan een achttal formele bezwaren, waarbij het feit dat om beveiligingsredenen aan raadsliden niet altijd voldoende materiaal kan worden verstrekt, extra complicerend bleek te werken.

Ook in de komende periode zal de behandeling van deze zaken - voor de bezwarencommissie functiewaardering en eventueel in tweede instantie voor de ambtenarenrechter - van een aantal PZ-medewerkers zeer veel aandacht vergen.

In goed overleg met de Overlegcommissie BVD is een eigen procedure "Inspraak bij benoeming" ontworpen. In een enkel geval kon de procedure worden toegepast, waarbij uiterst positieve ervaringen zijn opgedaan.

De automatisering van de personeels- en salarisadministratie levert grote problemen op. Uit beveiligingsoverwegingen zal het niet mogelijk zijn aansluiting te zoeken bij het centrale Interpers systeem. Het door het RCC laten verzorgen van een eigen BVD-interperssysteem zal naar alle waarschijnlijkheid te kostbaar zijn, zodat mogelijk slechts als alternatief overblijft het geheel in eigen beheer ontwikkelen en opzetten van een dringend gewenst personeelsinformatiesysteem.

Vanuit PZ werd in deze verslagperiode relatief veel aandacht gegeven aan organisatieveranderingen in de dienst, enerzijds nog als uitvloeisel van de invoering van het BBRA 1984, doch in hoofdzaak tengevolge van ontwikkelingen op de werkerterreinen van de dienst. Zo werd onder meer geadviseerd over de reorganisatie van het Bureau EJ, de afdeling AD, de afdeling FID en de directie B.

De opleidingsinspanning van de dienst is in deze periode fors toegenomen, deels tengevolge van autonome ontwikkelingen, deels als onderdeel van het flankerend beleid van de dienst. Zo is de aandacht voor op het management gerichte opleidingen voortgezet, zijn nogal wat automatiseringsvakopleidingen gevolgd ter verhoging van de kwaliteit van de automatiseringsafdeling en is de invoering van de kantoorautomatisering begeleid met een groot aantal gebruikersopleidingen. Een "in company" te organiseren cursus schriftelijk rapporteren is in voorbereiding. Het overzicht met personeelsmutaties gedurende deze verslagperiode is bijgevoegd.

PERSONEELSMUTATIES

van 01-04-1987 tot 01-10-1987

BEVROEJINGEN

Reden	MANNEN			VROUWEN			TOTAAL					
	Lager	Middel	Hoger	Totaal	Lager	Middel	Hoger	Totaal	Lager	Middel	Hoger	Totaal
F.L.O.	1	2	2	5	2	1	-	3	3	3	2	8
57½-regeling	1	1	-	2	2	1	-	3	3	2	-	5
E.B.V.	1	4	2	7	2	2	1	5	3	6	3	12
Inval.pens.	-	1	-	1	-	1	-	1	-	2	-	2
Overleden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ART.98 sub I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Art.98 sub B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ART.96 1e lid sub A	-	-	-	-	-	-	1*)	1	-	1	-	1
ART.95 1e lid	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
TOTAAL	3	9	4	16	6	6	1	13	9	15	5	29
<u>INDIENST</u>	-	1	-	1	1	-	-	1	1	1	-	2

*) Mw.